

УДК 811.161.2

О. В. Проценко,

кандидат філологічних наук, асистент

(Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка)

ДО ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ СТИЛІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

У статті проаналізовано критерії класифікації функціональних стилів у науковій та навчальній літературі. Порушено проблему недотримання вимог до класифікації як загальнонаукового методу дослідження. Вказано на світоглядні принципи виділення функціональних стилів. Запропоновано схему-модель класифікації функціональних стилів, яка у простій та логічній формі дозволяє наочно показати взаємодію стилів мови, внутрішню диференціацію стилів, а також принципи доцільного вибору мовних засобів у процесі спілкування.

Ключові слова: класифікація, модель, функція, функціональний стиль, підстиль, жанр.

Постановка проблеми. У сучасній лінгвістиці функціональна стилістика є основним, найперспективнішим напрямом розвитку стилістики [1: 24]. Питання функціональних стилів лежить у площині актуального комунікативно-прагматичного підходу до мови й описує твір у сукупності комунікативних (адресант, адресат, код, текст, контекст, канал передачі повідомлення) і прагматичних (прагматичний намір мовця, результат спілкування) чинників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Попри тривалу лінгвокультурну історію поняття "стиль" (ще з античної риторики) і значну кількість наукових праць із функціональної стилістики (класичні праці В. Виноградова, І. Гальперіна, М. Кожини; в україністиці – праці І. Білодіда, С. Єрмоленко, А. Коваль, Н. Непийводи, М. Пилинського, О. Пономарева, В. Русанівського, Л. Ставицької, І. Чередниченка та ін.) сьогодні немає одностайного бачення принципів і критеріїв класифікації функціональних стилів, взаємодії стилів і підстилів. Ці питання лишаються в переліку головних проблем лінгвостилістики [1: 9] і є окремим предметом аналізу (наукові розвідки Ю. Арешенкова, Л. Бойченко, Г. Городиловської, Т. Мелкумової, Л. Шевченко та ін.).

Розглянути в цій статті проблему класифікації ФС спонукала не стільки теоретична потреба, скільки практика викладання стилістики у вищій школі, бо наявні в науковій та навчальній літературі класифікації, як буде показано далі, не відповідають методичним вимогам. Наукова класифікація не є самоціллю, а має підпорядковуватися конкретним теоретичним і практичним завданням. Під час вивчення стилістики прямим теоретичним завданням класифікації функціональних стилів є систематизація стилістичних знань студентів, а опосередкованим – бути прикладом використання класифікації як загальнонаукового методу дослідження. Практичне завдання вивчення функціональних стилів – навчити студентів уміло використовувати виражальні засоби мови відповідно до мети, умов і сфери спілкування.

Метою статті є на основі аналізу наявних у науковій та навчальній літературі класифікацій функціональних стилів запропонувати таку класифікацію, яка б відповідала вказаним завданням прикладної дисципліни. Вирішення проблеми класифікації функціональних стилів вимагає відповіді на такі питання: який критерій покласти в основу класифікації, скільки функціональних стилів у сучасній українській мові, яка структура кожного функціонального стилю?

Виклад основного матеріалу. Сучасна стилістика спирається на визначення поняття "стиль" В. Виноградова: "Стиль – це суспільно усвідомлена і функціонально обумовлена, внутрішньо об'єднана сукупність прийомів вживання, відбору і поєднання засобів мовного спілкування у сфері тієї чи іншої загальнонародної, загальнонаціональної мови, співвідносна з іншими такими ж способами вираження, що служать для інших цілей, виконують інші функції у мовній суспільній практиці даного народу" [2: 73] (підкреслення О. Проценко). Тут прямо зазначено, що в основі розрізнення стилів лежить функція. Однак деякі стилісти, загалом погоджуючись із визначенням В. Виноградова, зазначають, що функція визначає стиль лише історично, а нині маємо вже сформовані різновиди мовлення, інвентар мовних засобів [1: 148; 3: 5; 4: 41]. З такого розуміння випливає, по-перше, що кількісний склад функціональних стилів усталився історично і більше не змінюється, а це не відповідає уявленню про мову як динамічну систему. По-друге, теоретична проблема перетворюється на проблему методики і мовної практики, бо, за таким підходом, засвоїти стилістику значить оволодіти "інвентарем" кожного стилю, який продиктований не потребами живого спілкування, а традицією, нормативними вимогами.

Нерідко автори класифікацій функціональних стилів або взагалі оминають питання про критерій як основу наукового методу класифікації, або підміняють ознаку, за якою класифікують, на ознаки стилів як об'єкту опису. Так, автори підручника "Стилiстика української мови" подають цілий комплекс критеріїв класифікації функціональних стилів, з-поміж яких базовими називають сферу суспільно-виробничої діяльності, тип мовомислення, форму суспільної свідомості, а додаткові – форма вияву мови, спосіб комунікації, ситуація, тип і вид мовлення, тематичні й конотативні ознаки мовних одиниць, особливості текстотворення, мовні ознаки [1: 155-156]. Усе назване справді пов'язане з розумінням природи стилю, однак не є критеріями

класифікації. Невипадково в іншому місці вжито слово не "критерії", а "чинники" [1: 149]. Чинники – це те, що впливає на виділення функціональних стилів, а не те, що кладеться в основу класифікації.

Гетерогенна класифікація породжує питання ієрархії критеріїв. Якщо, як запропоновано в підручнику, взяти за визначальний критерій сферу функціонування, то варто було б виділяти стилі за назвами і кількістю таких сфер, чого автори не дотримуються, традиційно оперуючи у своїй класифікації поняттям функції. Яскравим прикладом непослідовності є така характеристика епістолярного стилю в названому джерелі: епістолярний стиль покликаний "обслуговувати заочне, у формі листів, спілкування людей у всіх сферах їхнього життя" [1: 295] (підкреслення О. Проценко). Сфера функціонування не пояснює причини комунікативної спеціалізації мови. Наприклад, сфера науки не пояснює чому в науковому стилі потрібно вживати терміни, уникати образності, авторського самовираження тощо. Натомість, якщо за вихідний критерій брати функцію, тобто призначення мовлення, то стає зрозумілим, що нову інформацію найкраще зберегти / донести у формі однозначного, нейтрального тексту. Доцільним видається застосовувати гомогенний підхід до виділення функціональних стилів, взявши за основу суспільні функції мови. Це забезпечить логічну стрункість і простоту класифікації в теоретичному плані; а в практичному – оптимізує процес породження ефективних текстів, оскільки контроль і корекція стилістичних помилок здійснюватиметься на глибших рівнях психолінгвістичної моделі, а саме на етапі формування задуму (визначення функції майбутнього тексту), а не на етапі вербалізації (оперування "інвентарем" конкретного стилю).

Академік В. Виноградов говорить про три основні суспільні функції мови: спілкування, повідомлення, вплив. Варто було б розрізнити і три функціональні стилі відповідно до кожної із цих функцій. Натомість маємо функціональне перехрещення стилів: ужитково-побутовий стиль (функція спілкування); ужитково-діловий, офіційно-документальний і науковий (функція повідомлення); публіцистичний і художньо-белетристичний (функція впливу) [5: 6]. Виникає запитання: а за яким тоді критерієм розпізнаються стилі з однаковою функцією? Така непослідовність функціонально-стилістичної концепції В. Виноградова простежується і в його наступників. Наприклад, О. Пономарів п'ять традиційних стилів теж розподіляє між трьома функціями мови: розмовний – функція спілкування; офіційно-діловий і науковий – функція повідомлення; публіцистичний і художній – функція впливу [6: 6]. А. Коваль для наукового стилю відводить інформативну функцію; для публіцистичного – функцію формування громадської думки; для художнього – комунікативну й естетичну функції. Для розмовного стилю замість функції названо умови ("в умовах невимушеного спілкування"), що порушує логічність класифікації. Для офіційно-ділового стилю зазначено ознаки без вказівки на функцію [3: 6].

Більш чітко розмежовано функції традиційних п'яти стилів у С. Єрмоленко: науковий стиль – пізнавально-репрезентативна функція; розмовний стиль – пізнавально-контактна; офіційно-діловий – інформативно-вольова, дидактична; публіцистичний стиль – функція цілеспрямованого впливу комуніканта на комуніката; художній стиль – естетична функція мови з настановою на семантичну самодостатність тексту [7: 270-271]. Однак викликають сумніви два стилі, якими доповнено традиційну класифікацію, – епістолярний та ораторський. Сама авторка вказує на "спеціальні" функції останніх і їх подібність до інших традиційних стилів: письмова форма реалізації контактної функції ставить епістолярний стиль між розмовним й офіційно-діловим, а ораторський відрізняється від публіцистичного усною формою побутування. Бачимо знову порушення чіткості класифікації через недотримання єдиного критерію виділення стилів: якщо п'ять традиційних стилів виділено за їх функцією, то два інших – за формою побутування. Якщо застосовувати критерій "усна чи писемна форма побутування", то кількість стилів була б значно більшою, бо усна народна творчість протиставляється за цією ознакою красному письменству (художній стиль), наукова доповідь і лекція – науковій статті чи монографії (науковий стиль) і т. д. До того ж форма побутування як додатковий критерій звучить непереконливо, бо публіцистичний стиль, який протиставлено ораторському, може існувати і в письмовій, і в усній формах.

У сучасній лінгвостилістиці є й інші пропозиції розширити традиційну класифікацію функціональних стилів. Наприклад, крім п'яти загальновизнаних стилів Н. Бабич, Н. Дзюбишина-Мельник, В. Задорожний називають ще конфесійний (релігійний) стиль; П. Дудик – епістолярний і конфесійний; Ю. Арешенков, Д. Баранник – інформаційний стиль. Основна проблема виділення епістолярного стилю, як вже було показано вище, у тому, що не витримується єдина підстава класифікації. Листування через його міжстильову природу доцільніше вважати жанром, а не стилем: офіційний лист буде прикладом офіційно-ділового стилю, відкритий лист – публіцистичного стилю, приватний – розмовного стилю тощо. Складніше стоїть питання про конфесійний та інформаційний стилі. Про ці два різновиди української мови можна говорити, якщо визнати за ними окрему суспільну функцію. У підручнику "Стилістика української мови" функції стилів названо нечітко і непослідовно: художній стиль покликаний через систему образів впливати і формувати ідейні переконання, моральні якості та естетичні смаки; офіційно-діловий стиль – регулювати; публіцистичний – активно впливати, пропагувати; науковий стиль виконує функцію пізнання, обґрунтування, повідомлення; епістолярний обслуговує заочне, у формі листів, спілкування; для розмовного стилю функцію не названо; конфесійний

стиль покликаний "допомагати віруючим у спілкуванні їхніх душ з Богом, зберігати і продовжувати культові ритуали, об'єднувати віруючих одним почуттям щиросердної віри в Бога" [1: 288]. Із такого призначення конфесійного стилю постає запитання: як певний різновид мови може допомогти людині спілкуватися з вищою сутністю? І взагалі чи потрібний окремий різновид мови, щоб звернутися до Бога?

Більшість прихильників виділення конфесійного стилю оминають питання про його функцію, обмежуючись лише описом таких характерних мовних ознак: специфічної лексики, вживання старослов'янізмів, архаїчного синтаксису тощо. Жодна з цих ознак не може бути аргументом виділення окремого стилю, бо не є критерієм для класифікації функціональних стилів. Інакше треба було б визнати окремими стилями будь-який лексично маркований різновид мови – скажімо, кожен науковий галузь на підставі її специфічних термінів і професіоналізмів. Старослов'янізми ж, по-перше, обмежують конфесійний стиль лише мовою християнської церкви. По-друге, сучасні церкви переорієнтовуються на мову парафіян, щоб стати ближчими до них. А по-третє, треба розмежовувати відтворення давніх релігійних текстів і живе релігійне спілкування. Мовні особливості цитованих текстів не можуть вважатися ознаками стилю, який їх цитує, так само, як мова "Слова про Ігорів похід" не тотожна мові сучасного художнього стилю, або мові наукової розвідки про цей твір.

Інформаційний стиль як різновид спеціального мовлення, що діє у сфері масової комунікації, протиставлено публіцистичному стилю: в інформаційному стилі реалізується мовна функція повідомлення, інформування, тоді як у власне публіцистичних текстах актуалізується функція впливу [8]. З таким аргументом можна погодитися, якщо використовувати в класифікації функціональних стилів функції саме в такому формулюванні. Виокремлення інформаційної функції відображає уявлення про покликання засобів масової інформації. Публіцистичний стиль традиційно визначався функцією впливу. Зрозумілою є спроба сучасної школи журналістики відійти від пропагандистської ролі засобів масової інформації радянської доби, а також відмежувати "серйозну" інформаційну журналістику від розважальної. Інша річ, що поняття "вплив" у сфері масової комунікації не завжди означає пропагандистські дії. Навіть безстороннє інформування передбачає вплив засобу масової інформації на формування в аудиторії уявлення про світ, про ієрархію цінностей. Питання про доцільність / недоцільність виділення інформаційного стилю можна уникнути, якщо застосувати іншу термінологію на позначення функції публіцистичного стилю. За А. Коваль, публіцистичний стиль пов'язаний із "формуванням громадської думки". Таке формулювання знімає потребу протиставляти публіцистичний та інформаційний стилі, бо йдеться про способи формування громадської думки.

Функціональні стилі існують в мові об'єктивно, незалежно від їх трактувань у науковій літературі. Розбіжність у кількісному складі системи стилів та в їх номенклатурі є не стільки результатом несформованості самих стилів, скільки проявом світоглядних розбіжностей науковців. Із твердження про те, що функціональні стилі пов'язані з основними суспільними функціями мови, звично роблять висновок про *реальні* функції, які мова виконує у відповідний період свого розвитку. Але поданий вище огляд різних наукових підходів до визначення функцій дозволяє по-іншому трактувати це твердження: у класифікаціях функціональних стилів відбивається уявлення дослідників про функції, які мова *може* чи *повинна* виконувати у відповідний період свого розвитку. Тобто, з тих функціональних стилів, які нині виділяють, можна робити висновок про функції, якими суспільство наділяє мову. Обґрунтування потреби того чи іншого функціонального стилю іноді є спробою нав'язати мові культурно мотивовану функцію. Наприклад, штучно створюється і науково обґрунтовується потреба конфесійної функції мови. Ні природа віри, ні релігійне спілкування не потребують особливої мови. Регламентація ж мови у сфері релігії сприймається як факт перетворення внутрішньої потреби людини на регульовану діяльність індивіда в межах соціальної інституції – церкви.

Підсумком аналізу наукової літератури з питань функціональних стилів може стати така узагальнена класифікація функціональних стилів за критерієм "основна суспільна функція": науковий стиль – інформативна функція; офіційно-діловий стиль – регулятивна функція; публіцистичний стиль – функція формування громадської думки; розмовний стиль – контактна функція; художній стиль – естетична функція. Ця класифікація може доповнюватися, уточнюватися, якщо вдасться довести відмінну від названих комунікативну спеціалізацію мови.

У поглядах на внутрішню структуру функціональних стилів теж немає однастайності. Так, в межах наукового стилю різні автори виділяють власне науковий, науково-популярний, науково-навчальний, науково-технічний, науково-публіцистичний, науково-діловий, науково-художній підстили; у публіцистичному стилі – інформаційний, агітаційний, власне публіцистичний, ораторський підстили, а також як різновиди цього стилю називають репортаж, замітку, статтю і т. п.; в офіційно-діловому стилі – адміністративно-канцелярський, законодавчий, дипломатичний, правозахисний підстили; в художньому стилі – поетичний, прозовий, драматичний підстили; в розмовному – побутовий, виробничий, епістолярний, ораторський. Як і в питанні виділення стилів, тут не простежується єдиний принцип класифікації: беруться за основу то функції, то сфера застосування, то форма втілення; здебільшого підстили виділяються

непослідовно, лише в деяких стилях. Таке розмаїття підходів не сприяє ні успішному засвоєнню стилістичної системи мови, ні виробленню методологічних засад наукової діяльності.

Стоїть потреба в логічній і простій класифікації стилів і підстилів. Такою може стати класифікація, розроблена за зразком об'ємної моделі літературної генерики А. Ткаченка. За такого підходу функціональні стилі можна показати у вигляді "схеми кулі як системи систем, що постійно обертається і включає в себе менші кулі" [9: 66]. Кожна куля – це окремий функціональний стиль, який має зони перетину з усіма іншими кулями-стилями. Результатом взаємодії стилів є підстили (на рис.1 показано фрагмент такої схеми-моделі). Уявлення про стилістику як систему систем є вже у В. Виноградова, а взаємопроникність стилів не викликає заперечень у стилістів. Тому новим у запропонованій схемі-моделі є, власне, спосіб унаочнення цих двох засад функціональної стилістики, що допомагає впорядкувати бачення внутрішньої диференціації стилів і взаємодії стилів.

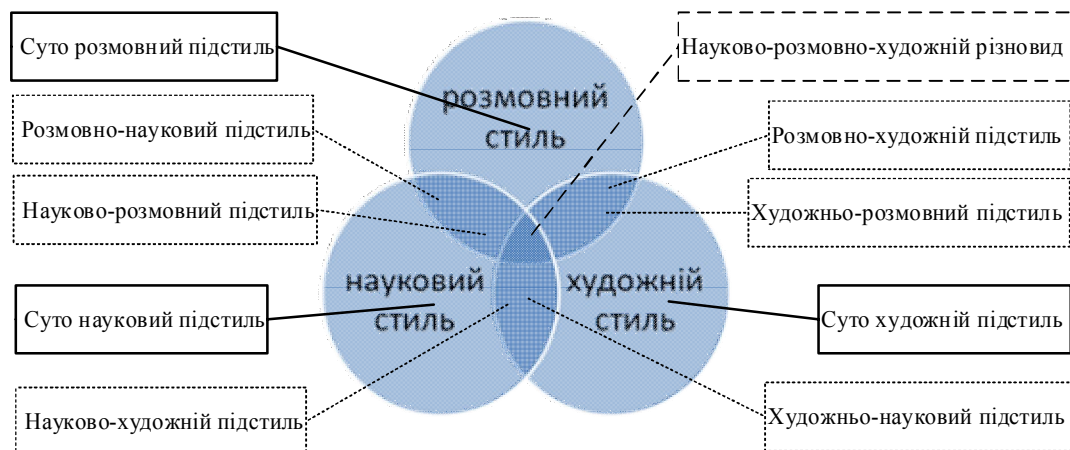

Рис. 1. Фрагмент схеми-моделі класифікації функціональних стилів.

Науковий стиль у такій схемі представлено суто науковим (ядро кулі), науково-діловим (виробничо-технічним), науково-розмовним (наукова бесіда, конференція), науково-публіцистичним (літературно-критичні статті, огляди, рецензії), науково-художнім (науково-популярним) різновидами. Підстилями публіцистичного стилю є: суто публіцистичний підстиль (інформаційні жанри публіцистики), публіцистично-розмовний (ораторський), публіцистично-художній (художні жанри публіцистики), публіцистично-діловий (стрічка новин), публіцистично-науковий (аналітичні жанри публіцистики). Структура художнього стилю така: суто художній, художньо-публіцистичний (просвітницька, ідеологічна література), художньо-науковий (наукова фантастика), художньо-розмовний (усна народна творчість, драматургія), художньо-діловий (художні зразки автобіографії) підстили. До підстилів офіційно-ділового стилю можна віднести суто діловий, діловий-розмовний (усне розпорядження, перемовини), діловий-художній (творчо оформлені презентація, звіт), діловий-науковий (інструкції), діловий-публіцистичний (прес-конференція, брифінг, круглий стіл). Розмовний стиль представлено суто розмовним (побутовим), розмовно-діловим (виробничим), розмовно-художнім (невимушене спілкування творчої мовної особистості), розмовно-публіцистичним (ток-шоу, бесіда як жанр журналістики, інтернет-форум) і розмовно-науковим (невимушене спілкування в науковій сфері) підстилями. Можна й далі поглиблювати структуру стилів, розглядаючи зони перетину трьох стилів, наприклад, науково-розмовно-художнім різновидом доцільно створювати навчальну літературу: нова інформація подана в легкій, доступній, естетично привабливій формі.

Висновки та перспективи дальших досліджень. Аналіз наукової та навчальної літератури засвідчує неусталеність класифікації функціонально-стилістичних різновидів мови, що негативно позначається на методичному аспекті відповідної навчальної теми. Основна проблема – недотримання наукових засад класифікаційного методу опису мовного матеріалу, що заважає не тільки успішному формуванню мовної компетенції студентів, а й становленню їх як науковців. Теорія явища функціональної диференціації мови віддзеркалює соціокультурне бачення функцій мови. Спробою вирішити означену проблему є запропонована у цій статті класифікація функціональних стилів, базована на критерії функцій мови. За цим критерієм однозначно можна говорити про п'ять традиційних стилів (науковий, розмовний, офіційно-діловий, художній, публіцистичний), які між собою взаємодіють, утворюючи плавні зони переходу від одного стилю до іншого. Ці зони кваліфікуємо як підстили. Запропонована модель-схема взаємодії стилів допомагає впорядкувати внутрішню диференціацію функціональних стилів, використовуючи єдиний критерій – накладання функцій мови, – що робить класифікацію

функціональних стилів науковою, логічною і простою, як того вимагає і теорія, і практика вивчення стилістики мови. Схема є універсальною: дозволяє описати будь-який наявний текст (адже мовлення здебільшого несе кілька функцій), а також дає алгоритм створення ефективного тексту, відштовхуючись від призначення останнього.

Підстилі проілюстровано у цій статті окремими прикладами, тому **перспективу подальших досліджень** становить питання про повний перелік типів текстів – функціонально-стилістичних різновидів, що сприятиме вирішенню ще одного дискусійного питання – жанрології.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Стилістика української мови : [підручник] / [Мацько Л. І. та ін.]. – К. : Вища школа, 2005. – 462 с.
2. Виноградов В. В. Итоги обсуждения вопросов стилистики / В. В. Виноградов // Вопросы языкознания. – 1955. – № 1. – С. 60–87.
3. Коваль А. П. Практична стилістика сучасної української мови / А. П. Коваль. – К. : Вища школа, 1987. – 352 с.
4. Череди́нченко І. Г. Нариси з загальної стилістики сучасної української мови / І. Г. Череди́нченко. – К. : Радянська школа, 1962. – 495 с.
5. Виноградов В. В. Стилистика. Теория поэтической речи. Поэтика / В. Виноградов. – М. : Наука, 1963. – 256 с.
6. Пономарів О. Д. Стилістика сучасної української мови : [підручник] / О. Д. Пономарів. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. – 248 с.
7. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності (стилістика та культура мови) / С. Я. Єрмоленко. – К. : Довіра, 1999. – 431 с.
8. Арешенков Ю. О. Позамовні фактори формування функціональних стилів та проблема їх класифікації / Ю. О. Арешенков // Українська мова в процесі національно-культурного відродження України. – К. : КДПІ, 1993. – С. 18–28.
9. Ткаченко А. О. Мистецтво слова : Вступ до літературознавства : [підручник] / А. О. Ткаченко. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2003. – 448 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Stylistyka ukrayinskoyi movy [Stylistics of the Ukrainian Language] : [pidruchnyk] / [Matsko L. I. ta in.]. – K. : Vyshcha shkola, 2005. – 462 s.
2. Vinogradov V. V. Itogi obsuzhdeniya voprosov stilistiki [Discussion Results of the Problem of Stylistics] // Voprosy yazykoznaniiya [Linguistics Questions]. – 1955. – № 1. – S. 60–87.
3. Koval A. P. Praktychna stylistyka suchasnoyi ukrayinskoyi movy [Practical Stylistics of the Modern Ukrainian Language]. – K. : Vyshcha shkola, 1987. – 352 s.
4. Cherednychenko I. G. Narysy z zagalnoyi stylistyky suchasnoyi ukrayinskoyi movy [Essays on the General Stylistics of the Modern Ukrainian Language] / I. G. Cherednychenko. – K. : Radyanska shkola, 1962. – 495 s.
5. Vynogradov V. V. Stilistika. Teoriya poeticheskoy rechi. Poetika [Stylistics. Theory of Poetic Language. Poetics.]. – M. : Nauka, 1963. – 256 s.
6. Ponomariv O. D. Stylistyka suchasnoyi ukrayinskoyi movy [Stylistics of the Modern Ukrainian Language] : [pidruchnyk] / O. D. Ponomariv. – Ternopil : Navchalna knyga-Bogdan, 2000. – 248 s.
7. Yermolenko S. Ya. Narysy z ukrayinskoyi slovesnosti (stylistyka ta kultura movy) [Essays on the Ukrainian Language Arts (Stylistics and Culture of Speech)] / S. Ya. Yarmolenko. – K. : Dovira, 1999. – 431 s.
8. Areshenkov Yu. O. Pozamovni faktory formuvannya funktsionalnykh styliv ta problema yikh klasyfikatsiyi [Extralinguistic Factors of the Functional Styles and the Problem of their Classification] / Yu. O. Areshonkov // Ukrayinska mova v protsesi natsionalno-kulturnogo vidrozhennya Ukrayiny [Ukrainian Language in the Process of the National-Cultural Revival in Ukraine]. – K. : KDPI, 1993. – S. 18–28.
9. Tkachenko A. O. Mystetstvo slovo : Vstup do literaturoznavstva : [pidruchnyk] [The Art of Word : an Introduction to the Literary Studies]. – K. : VPT "Kiyivskiy universytet", 2003. – 448 s.

Матеріал надійшов до редакції 10.10. 2013 р.

Проценко О. В. К проблеме изучения функциональных стилей в высшей школе.

В статье осуществлен анализ критериев классификации функциональных стилей в научной и учебной литературе. Поднята проблема несоблюдения требований к классификации как общенаучному методу исследования. Обозначены мировоззренческие принципы выделения функциональных стилей.

Разработана схема-модель классификации функциональных стилей, которая позволяет наглядно показать взаимодействие стилей, внутреннюю дифференциацию стилей, а также принципы целесообразного выбора языковых средств в процессе общения.

Ключевые слова: классификация, модель, функция, функциональный стиль, подстиль, жанр.

Protsenko O. V. The Problem of Studying Functional Styles in Higher Education.

The article deals with the analysis of the criteria for the classification of functional styles in the scientific and educational literature. It also focuses on the problem of non-compliance with the requirements for the classification as the scientific method of research. The authors of the classification of functional styles or avoid the question of the criteria as a basis for the classification, or replace the attribute in understanding the basis for the classification on the attributes as object styles of the description. The theory of functional styles reflects the socio-cultural vision of language functions: the classification reflects the functions that society ascribes to the language. The classification of functional styles by the criteria "basic social function" is proposed: the general aim of publicistic style is to influence on the public opinion, the scientific style has the informative function, the style of official documents – the regulating function, the conversational style – the contact function, the belles-lettres style – the aesthetic function. The interaction style is represented in a model, where each functional style has a zone of intersection with the other styles. The intersection zone shows overlaying of different functions of the language and is considered as a substyle. This model describes any existing text and also gives an efficient algorithm for creating a text, based on the purpose of the latter.

Keywords: *classification, model, function, functional style, substyle, genre.*